

Újabb arcok

A legkorábban május 14-én megalakuló új parlament az első törvények között tárgyalhatja a kisebb parlamentről és az önkormányzati rendszer átalakításáról szóló, korábbi fideszes javaslatokat. Lapunk előző számában megkezdtük a parlamentbe jutott pártok önkormányzatokra vonatkozó programjainak bemutatását. Ismertettük a Fidesz–KDNP szövetség, az MSZP és a Jobbik elképzeléseit. Mivel az MDF már nem tagja az alakuló új Országgyűlésnek, így már csak egy tartozásunk van. Alábbiakban az LMP programjában található, az önkormányzatokkal szorosabban összefüggő pontokat vesszük sorra.

A Lehet Más a Politika programjának önkormányzatokat érintő legfontosabb lépése, hogy úgy alakítanak át a finanszírozást, hogy a helyiek pénzügyi önállósága nőjön. Emellett minden területen – foglalkoztatás, mezőgazdaság, oktatás – a helyi demokrácia megerősítését tűzik ki célul.

Csökkenének viszont az iparüzési adó súlyát és mértékét, hosszabb távon akár ennek az adónemnek a teljes megszüntetésével is.

A fenntartható jövő, a befogadó társadalom és a megújuló demokrácia stratégiája címet viselő választási programjukban a fenntarthatóságot, az igazságosságot és a részvételt nevezik meg az LMP alapértékeiként. Magyarország olyan országgá lett – írják a javaslataikat megelőző, terjedelmes ideológiai alapvetésük-

ben –, ahol a közjót rendre lesöprik az asztalról a politikával korrupt módon összefonódott magánérdekek, maga a politika pedig, mint a közös problémáink megoldására szolgáló intézményrendszer, teljesen elvesztette a becsületét. Majd hosszan elemzik, hogyan alakultak ki elviselhetetlen mértékű és a társadalmat romboló egyenlőtlen-ségek. „Az eddigi kormányok nagyobbbrészt úgy tettek, mintha ezzel nem volna dolguk, nekünk viszont meggyőződésünk, hogy ezen a helyzeten jó kormányzással lehet változtatni” – írják a programban. Majd megállapítják, a mai Magyarországon az igazságtalan társadalmi különbségek egyik legfontosabb dimenziója a földrajzi, azon belül elsősorban a városok és a kisebb települések között kiala-

kult sokrétű egyenlőtlen-ség. Ezért szerintük a legfontosabb stratégiai kérdések egyike, hogy a magyar vidék az ott élőknek jó életminőséget, elérhető, színvonalas közszolgáltatásokat, az aktív korúaknak munkát, a gyerekeknek valódi esélyegyenlőséget nyújtó iskolákat tudjon biztosítani.

„A jó kormányzás a gazdaságot nem célnak tekint, hanem eszköznek arra, hogy az erőforrások fenntartható, tehát korlátozott használatából a társadalmi jól-lét maximumát hozzuk ki. Mi zöld fordulatot szeretnénk elérni a gazdaságban, ami azt jelenti, hogy nem a nagy alapanyag- és energiaigényű iparágakba történő tökebefektetéstől, hanem Magyarország szegényeinek a felemelésétől, a munkapiacra való visszatérésétől és az emberi tőke fejlesztésétől várjuk elsősorban a gazdasági teljesítmény növekedését, és egyben a gazdasági teljesítménynek a társadalom jól-létében való jobb hasznosulását” – fogalmazza meg.

Ellensúlyra van szükség

Az önkormányzati rendszer átalakításáról, erősítéséről szóló programrész a következő megállapítással indul: a kormányzati hatalomnak nincsenek megfelelő ellensúlyai.

Az önkormányzati rendszer főként az önkormányzatok pénzügyi kiszolgáltatottsága miatt nem tudja betölteni ezt a szerepet a központi kormányzattal szemben – véli az LMP.

Úgy látják, a helyi önkormányzatok működését, a kistélepüléseket leszámítva, a politikai zsákmányszerzés logikája hatja át.

A következmények nélküli politikai korrupció pedig aláássa a demokratikus intézményrendszerbe vetett bizalmat.

Az önkormányzatok működésének átláthatósága érdekében ezért minimálisra szűkítenék a zárt ülések elrendelésének lehetőségét a helyi képviselő-testületeknél.

Az Alkotmánybíróságnál ezzel összhangban már indítványozták is az önkormányzati törvény 12. §, 4. bekezdés (b) pontjának megsemmisítését, amely lehetővé teszi, hogy a képviselő-testület zárt ülést rendeljen el „a vagyonával való rendelkezés és az általa kiírt pályázat tárgyalásakor, ha a nyilvános tárgyalás üzleti érdeket sértene”.

Ezen túl a köztulajdonban álló cégeknél – ahol a pártérdekeket a testületi vezetésben ülő pártkáderek érvényesítik – radikálisan csökkenének a már említett testületek számát, és megerősítenék a felügyelő bizottságok független, ellenőrző szerepét.

A közbeszerzési rendszer az LMP szerint is a korrupciós ügyletek lebonyolításának egyik fő terepe.

„A Transparency International országtanulmánya szerint a korrupció nálunk átlagban 20-25 százalékkal drágíthatja a közbeszerzéseket, ami azt jelenti, hogy például 2006-ban 1700 milliárd forintból 280 milliárd forint megtakarítható lett volna. Ezért meg akarjuk szabadítani a közbeszerzési törvényt azoktól a kiskapuktól, amelyekeken keresztül a döntéshozók a klienseik érdekeit érvényesíteni tudják” – írják a programban. Ehhez csökkenének az általános szabályok alóli kivételek

lehetőségét, a riválisok formai okokból történő kizárásának lehetőségét (helyette hiánypótlásra adnának lehetőséget), szűkítenék a döntéshozók szabad mérlegelési jogköreit. Biztosítanak a közbeszerzésekben részt vevő vállalkozások tulajdonosi szerkezetének átláthatóságát és nyilvánosságát. A tisztázatlan tulajdonosi háttérű és off-shore cégeket pedig kizárnák a közbeszerzésekből.

Az átláthatóságot javítanák az elektronikus információszabadság kiterjesztésével például oly módon, hogy az önkormányzatoknak biztosítaniuk kellene a rendeleteikhez, határozataikhoz való egyszerű hozzáférést.

A helyi demokráciát erősítenék azzal is, hogy könnyítenék az érvényes és eredményes helyi népszavazások, valamint a helyi és országos népi kezdeményezések feltételrendszerén, biztosítva a rivális álláspontok és az állampolgári önszerveződések esélyegyenlőségét a helyi és országos népszavazási kampányokban.

Az egyenlőtlenségek csökkentéséért

Mivel a városok és a kisebb települések között végletes társadalmi és gazdasági különbségek alakultak ki, s óriási a szakadék a közszolgáltatások elérhetőségében és minőségében is, az LMP egyebek között új finanszírozási és támogatási rendszert fogadtatna el.

A jó minőségű közszolgáltatások érdekében a bonyolult és gyakran változó normatívarendszer helyett növelnék a szabadon elkölthető források számát.

A helyi önkormányzatok finanszírozásának az általuk javasolt rendszerben négy fő forrása lenne.

Egyrészt egy rászorultságtól függő, kötetlen felhasználású normatíva. Másrészt egy feladatoktól függő (ezért gyakorlatilag a 0–14 éves, illetve a 60 év feletti népesség számával arányos), jóléti ellátásokra fordítható és minőség szerint differenciált normatíva. Harmadrészt az szja-viszszatérítés, amit differenciáltan emelnék 1, illetve 2 százalékponttal, az egy főre jutó személyi jövedelemadó mértéke alapján közepes és szegény települések esetében. Negyedrészt az önkormányzat iparüzési- és kommunálisadó-bevétele. Ezek közül – mint fentebb már jeleztük – az iparüzési adó súlyát és mértékét csökkentenék, eljutva akár az adónem megszűntetéséig.

A többi helyi adót és részben az iparüzési adót is egyetlen egységes, kötelező, az ingatlan értékén alapuló alacsony kulcsú, de a magán- és üzleti tulajdon szerint differenciált kommunális adóval váltanának ki. Ez magánszemélyek esetén kiváltná a helyi adókat és illetékeket (de a fogyasztással arányos víz-, csatorna- és más díjakat nem). Cégek esetében az önkormányzatok a kommunális adó differenciálását használhatnák a helyi életminőséget befolyásoló externális költségek érvényesítésére.

A vidékfejlesztés intézményrendszerét az LMP régiós szintre helyezné, amelyet átláthatóbbá és ellenőrizhetőbbé tennének.

Megerősítenék a helyi akciócsoportokat, a helyi vidékfejlesztési irodákat és

többcélú kistérségi társulásokat, valamint ezek területi kapcsolatait az ágazati intézményrendszerekkel (munkaügyi központok, falugazdászok, családsegítő irodák, átképző központok, közösségfejlesztők, tourinform irodák, vállalkozásfejlesztési központok stb.).

A támogatáspolitikában a súlypontot az ágazati fókuszú pályázati rendszerrel fokozatosan a térségi-regionális elvű, szektorsemleges pályázati kiírások felé mozdítanák el.

A **Közös agrárpolitika** fejezetben belül javasolják az I. (termeléshez kötött) pillér forrásaiból mintegy 35 milliárd forint átcsoportosítását a III. (vidékfejlesztési) pillérre.

Erősíteni a vidék megtartó erejét

A politika feladatának tartjuk – írják a programban –, hogy a városi központoktól távolabb eső településeken élők is hasonló eséllyel és minőségben férjenek hozzá az alapvető közszolgáltatásokhoz, az oktatáshoz, az egészségügyi ellátáshoz, a közlekedési és postai szolgáltatásokhoz, művelődési lehetőségekhez, mint a városiak. Ezért külön támogatással ösztönöznék a hátrányos helyzetű kistelepülésre költöző pedagógusokat, orvosokat és más közfeladatot ellátókat. Az üres háziiorvosi praxisok betöltését egyszeri kedvezményes hitellel is segítenék. A postai szolgáltatást és a vízszolgáltatást nem privatizálnák. A területi közszolgáltatási egyenlőtlenségek egyik legfontosabb területe a további életésélyeket meghatározó oktatás – szögezik le a programban. Az oktatási esélyegyenlőséget a leghatékonyabban

szolgáló eszközök egyikének az óvodáztatást tartják. Mivel az óvodai kapacitásokban nagyok a területi eltérések, és éppen azokban a térségekben mutatkozik hiány, ahol a legnagyobb szükség volna rá, ezért ezeken a vidékeken óvodaépítésbe kezdenének. Az alapfokú oktatásban azt tekintik az elvárható minimumnak, ha a továbbtanulók aránya a kistelepüléseken is meghaladja az 50 százalékos.

A lemaradó kistérségekben munkát vállaló pedagógusoknak kiemelt bért biztosítanának, támogatnák azt is, hogy a kistelepülések a jól teljesítő iskolákat tovább tudják működtetni.

Annak érdekében, hogy a képzések megfeleljenek a térségi munkaerő-piaci igényeknek, az iskolarendszeren kívüli képzéseknél megerősítenék az elhelyezkedési esélyeket jelző információs rendszert.

Kiemelten fontosnak tartják a vidék elérhetőségének javítását. Az úthálózat fejlesztési forrásait a nagy területi különbségek csökkentése érdekében a jövőben döntően az alacsonyabb rendű utak karbantartására és fejlesztésére fordítanák.

A vidék esélyeit növelnék továbbá azzal is, hogy 2011 után is fenntartanák a külföldiek földszerzési moratóriumát, mert a termőföld nem egyszerűen gazdasági erőforrás, hanem a vidéki élet fenntarthatóságának alapja.

A mezőgazdaság foglalkoztatási és népességmegtartó hatása szempontjából döntő jelentőségű, hogy kié a föld. Az LMP ezért kiemelten segítené a családi gazdálkodást folytató kis- és közepes birtokosokat, az egészséges élelmiszerek-

kel a helyi piacot ellátó termelőket, a biotermelőket és a helyi foglalkoztatásban fontos gazdálkodókat. De célnak tekintik a vidéki térségek közvetlen értékesítési csatornáinak fejlesztését, a helyi piacok építését és bővítését is.

A lakhatáshoz való jog

A szociális területen alapvető változást kezdeményez az LMP. Azt, hogy – számos európai országhoz hasonlóan – Magyarország alkotmánya is nevesítse a lakhatáshoz való jogot. Ezzel azt fejeznék ki, hogy az államnak a jelenleginél nagyobb felelősséget kell vállalnia e területen.

A lakhatáshoz való jogot tartalommal megtöltő törvényalkotásnak szerintük ezen kívül meg kell majd határozni az a lakhatáshoz kapcsolódó társadalmi minimumot is, amely alá senki sem zuhanhat.

Az LMP a lakástámogatásokat is célzottabban irányítaná az arra valóban rászoruló csoportokhoz. Ezért átalakítaná a lakásépítési kedvezmények rendszerét is. Egyebek mellett azt javasolják, hogy azonos támogatás járjon használt és új lakás vásárlása esetén, másrészt a támogatás összege legyen differenciált a háztartás jövedelme és vagyona alapján, harmadrészt a támogatást át lehessen váltani hosszabb távú lakáshitel-törlesztési támogatásra, valamint a lakásmobilitás elősegítése érdekében lakbértámogatásra is. A lakás-

mobilitás serkentése érdekében javasolják az adásvételi illeték megszüntetését is. A párt a jelenlegi, nagyjából 130 ezer önkormányzati tulajdonú lakásból álló állomány helyett két kormányzati ciklus alatt hozna létre egy legalább 300 ezer lakásból álló közösségi lakásszektor, s ezzel párhuzamosan radikálisan emelné a lakásfenntartási támogatás összegét is.

A lakásvesztés további megelőzése érdekében úgy módosítanák a lakástörvényt, miszerint az ingatlan-végrehajtási eljárás során hivatalosan meg kell keresni a lakóhely szerinti önkormányzatot, hogy valóban megkapta-e a család azokat a pénzügyi szociális támogatásokat, amelyekre jogosult volt. A jogosultság elbírálásáig az eljárást fel kell függeszteni.

Azoknak a saját tulajdonú lakásban élőknek a védelmében, akik nem tudják fizetni a lakáshitelüket, az LMP megvizsgálná egy olyan program lehetőségét, melynek segítségével végső esetben – árverezés helyett – az elővásárlási joggal felruházott állam (vagy non-profit szervezet) vásárolná meg az ilyen háztartások lakásait, majd lehetőséget adna számukra, hogy visszabéreljék vagy visszalízingeljék azt. Olyan jogszabályi környezetet kell létrehozni, amely megakadályozza az eladósodott családok teljes ellehetetlenülését – állapítja meg az LMP programja.

N. E.

C SEREBERE

Időközi választások

Magyarországon a 2006–2010-es önkormányzati választási ciklusban az első kítűzött időközi választásnapja (2006. december. 16.) és az utolsó referendum időpontja (2010. március 28.) között 288 alkalommal írtak ki időközi voksolást. Legutóbbi számunkban összesítést közlünk, amelyben ismertettük a négyéves időközi referendumainak sorát különböző szempontok – így megyei, régiós bontás és a választási okok – szerint. Most lássuk, milyen érdekes adatokat rejt még az időközi önkormányzati választások sora.

A településvezető személyére és magára a polgármesteri intézményre koncentrálva látható, hogy 2006-ban még nem volt szükség időközi polgármester-választás kiírására, 2007-ben 54, 2008-ban 78, 2009-ben 62, míg a 2010-es év első negyedében 7 alkalommal merült fel a település első emberének cseréje. Ez a teljes ciklusban 201 alkalmat jelent, ami az összes megtartott időközi választások mintegy 70 százaléka.

Csongrád megyében nem mondott le polgármester

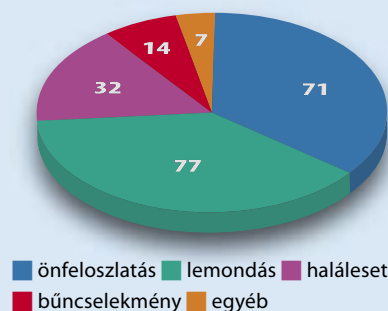
A lemondás miatt kiírt időközi polgármester-választások számát tekintve Baranya megye „vezet” 10 polgármesteri lemondással, Baranyát követi Vas megye 9 lemondással, ezután következik Borsod 8, Fejér és Zala megye 6-6 választással. Figyelemre érdemes, hogy egyetlen megyé-

ben, Csongrádban nem mondott le polgármester a tisztségéről. A településvezetői pozíció 14 alkalommal szűnt meg a tisztséggel összefüggő bűncselekmény miatt, ezért kellett időközi választást tartani Borsod-Abaúj-Zemplén megyében 3, Fejér, Nógrád, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Zala megyében 2-2, továbbá Pest, Somogy és Vas megyében 1-1 alkalommal. Haláleset a négyéves ciklus alatt összesen 32 esetben indokolta referendum kítűzését. A fennmaradó esetekben a polgármester személyét a képviselő-testületek önfeloszlatása kérdőjelezte meg, így a teljes ciklusra vetítve 71 alkalommal kellett a választóknak újra voksolniuk.

Önfeloszlatás után a polgármesterek több mint egyharmadát újráválasztották

Ha azokat a településeket vesszük górcső alá, ahol polgármester és a képviselő-testület közötti harmónia hiányára az önfeloszlatás intézménye jelentette a gyógyírt, akkor azt láthatjuk, hogy a 71 esetből 24 alkalommal ismételt bizalmat szavaztak a választópolgárok a régi-új polgármesternek.

Időközi polgármester-választások 2006 óta (összesen: 201)

Szerk.: Kolin Péter

